T. Kari

5.10.2015

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Harmaa talous rakennusalalla

Rakennusteollisuus RT on seurannut rakennusalan yritysten maksaman palkkasumman, rakennusalan ansiotason ja alalla työllistyvien määrän kehitystä. Vuodesta 2013 alkaen alan palkkasumma on jatkanut kasvuaan, vaikka ansiotason nousu on ollut maltillista ja työllisten määrä koko ajan vähenee.
Olemme tulkinneet näitä tietoja niin, että pimeiden palkkojen maksaminen rakennusalalla on vähentynyt.

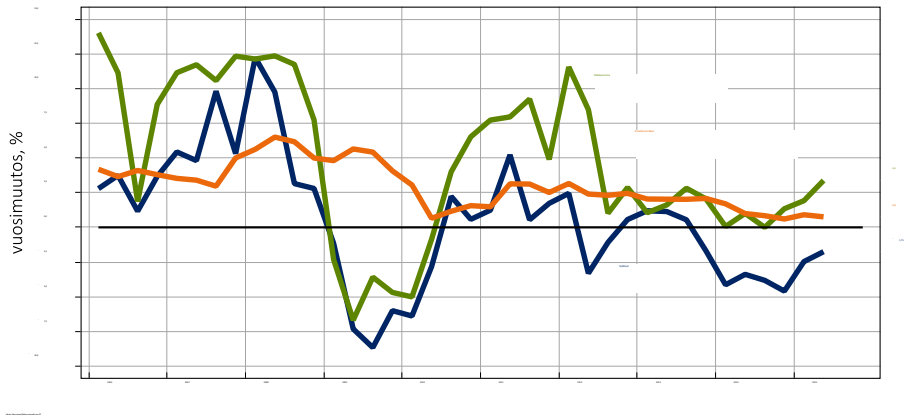

Rakentamisen työlliset, palkkasumma ja ansiotasoindeksi

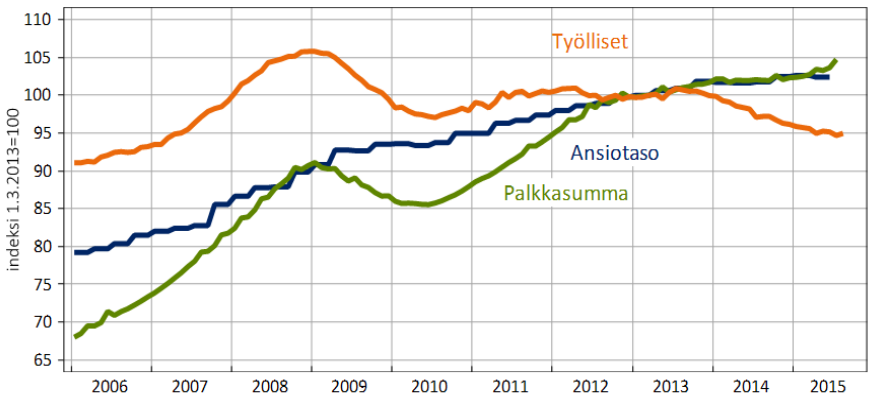

Lähde: Macrobond/Rakennusteollisuus RT

Rakennusteollisuus RT ry
etunimi.sukunimi@rakennusteollisuus.fi
Y-tunnus 0215303-5
www.rakennusteollisuus.fi
puh. 09 12991
PL 381 (Unioninkatu 14)
faksi 09 628 264
00131 Helsinki

Veronumero

Veronumerorekisteriin on merkitty 1.011.126 henkilöä. Heistä 106.911 henkilön kansalaisuus on joku muu kuin suomi tai kaksoiskansalaisuus. Tilastokeskuksen mukaan Suomessa rakennusalalla toimii noin 170.000 henkilöä.

Veronumerojärjestelmä on kehitetty, jotta saadaan tietää ulkomaalaisten työskentelyn alkaminen Suomessa. Rekisteri on ollut käytössä vuodesta 2012 ja jo nyt siihen rekisteröityjen ulkomaalaisten määrä lähentelee koko rakennusalalla työskentelevien määrää.
Näin huonosti ajan tasalla oleva veronumerorekisteri ei palvele tarkoitustaan. Verohallinnolla on mahdollisuus poistaa henkilö rekisteristä. Verohallinnon tulisi käyttää tätä mahdollisuutta ja saattaa rekisteri paremmin ajan tasalla olevaksi. Muussa tapauksessa rekisterin alkuperäinen tarkoitus vaarantuu.

Toinen kehityssuuntaus tulisi olla digitaalisten menettelyjen tehostaminen ja byrokraattisten esteiden poistaminen. Suomen Tilaajavastuu Oy:n ylläpitämiä sähköisiä Valtti-kortteja on käytössä noin 164.000 henkilöllä ja esim. yhtiön tilaajavastuulain noudattamista varten luotua Luotettava Kumppani -palvelua käyttää yli 40.000 yritystä. Suomen Tilaajavastuu Oy on ylivoimainen ykkönen harmaan talouden torjuntaan liittyvien palvelujen tarjoajana rakennusalalla. Verohallinnon tulisi luoda tällaisille toimijoille mahdollisuus ilmoittaa ja tarkastaa veronumeroita täysin sähköisesti. Näin vähennettäisiin merkittävästi turhaa työtä ja tehostettaisiin harmaan talouden torjuntaa.

Ilmoitusmenettely

Ilmoitusmenettely on ollut käytössä vuoden. Rakennusalan yritykset uskovat edelleen, että sen avulla voidaan torjua rakennusalan harmaata taloutta. Uskon ylläpitämiseksi olisi erittäin tärkeätä, että Verohallinto toisi julki ilmoitusmenettelyllä saadut hyödyt. Mikäli ilmoitusmenettelyllä ei saada aikaan näkyviä tuloksia rakennusalan harmaan talouden torjunnassa, tulisi järjestelmää tarkastella erittäin kriittisesti. On turhaa ylläpitää järjestelmää, joka työllistää yrityksiä ilman, että sillä saadaan tuloksia aikaan.

Tehokas toiminta edellyttää, että ilmoittajilta pyydettävien yksittäisten tietojen määrää karsitaan merkittävästi. Tietojemme mukaan Verohallinnossa ollaan menossa tähän suuntaan, mutta edelleen haikaillaan liian täydellisen tiedon perään. Mikäli kaikki ilmoittajat pakotetaan antamaan pikkutarkkaa tietoa, jonka hankkiminen vaatii ylimääräistä ponnistelua ja jonka sisällön tarkistaminen vie Verohallinnolta ylen määrin aikaa, ilmoitusmenettelyn tehokkuus kärsii. Kysyttävien tietojen määrää tulee vähentää ja ilmoitusten tekemistä helpottaa. Vaikka tieto ei ole pikkutarkkaa, se olisi oikeaa ja auttaisi verottajan keskittämään jatkotoimenpiteensä oikeaan kohtaan.

Samassa yhteydessä myös veronumerorekisterin tehostaminen ja rekisteröitymisen yhteydessä kerättyjen tietojen hyödyntäminen tulisi selvittää. Jos veronumerorekisteriä annettaessa on mahdollista kysyä joku tieto, niin ei samaa tietoa liene syytä kysyä kuukausittain yrityksiltä. Veronumerorekisterin kautta saatavien tietojen ajantasaisuutta voitaisiin merkittävästi parantaa perkaamalla rekisteriä määräajoin.

Tilaajavastuulaki

Tilaajavastuulain muutokset tulivat voimaan syyskuun alussa. Tilaajan velvollisuutta tarkistaa alihankkijan verotietoja helpotettiin merkittävästi ja se kytkettiin joulukuussa avattuun verovelkarekisteriin. Käytännössä tilaajan ei enää tarvitsisi lain mukaan kiinnittää lainkaan huomiota alle 10.000 euron suuruisiin verovelkoihin. Rakennusalalla on paljon pieniä yrityksiä. Tilastokeskuksen mukaan rakennusalan yrityksiä on noin 25.000 ja Verohallinnon mukaan jopa yli 60.000. Pienelle yritykselle yli 10.000 euron verovelka merkitsee melko varmasti yritystoiminnan loppumista.

Jotta tilaajavastuulain verovelkoja koskevan osan vesittäminen ei täysin romuttaisi tilaajavastuulain tehoa, Rakennusteollisuus RT jäsenjärjestöineen sekä rakennuttajia edustava RAKLI ry ovat suositelleet jäseniään edellyttämään Verohallinnon kanssa tehtyä maksusuunnitelmaa aina kun alihankkijalla on verovelkaa yli 500 euroa.
Tilaajavastuulain muutoksen myötä tuli tilaajalle yksi uusi alihankkijoilta kysyttävä tieto: työterveyshuollon järjestäminen. Tämän tiedon osalta riittää alihankkijan oma ilmoitus siitä miten työterveyshuolto on yrityksessä järjestetty. Suomessa ei ole mitään mahdollisuutta saada tätä tietoa keskitetysti esim. työterveyshuoltopalveluja tarjoavilta yrityksiltä ja julkisilta yhteisöiltä. Tämän vuoksi tieto on kysyttävä yrityksiltä itseltään. Suomen Tilaajavastuu Oy on Luotettava Kumppani -palvelunsa turvaamiseksi kysynyt tietoa kaikilta palvelujaan käyttävältä yli 40.000 yritykseltä. Työ on ollut valtava ja puutteellisia tietoja korjataan jatkuvasti.

Rakennusteollisuus RT ry

Tapio Kari
työmarkkinajohtaja